

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.

Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir peti 2 lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă **rabatul cuvenit**

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Arhiereul Dr. Ilarion Pușcariu 1842—1922

(=) Cu trecerea la cele veșnice a venerabilului Arhiereu, *Dr. Ilarion Pușcariu*, dispăre unul dintre puținii reprezentanți rămași în viață ai epocii șaguniane. S'a stâns în anul când, peste câteva zile, avea să îplinească 80 de ani ai unei laborioase vieți, puse în serviciul bisericii și neamului românesc.

O jumătate de secol și mai bine, Dr. Ilarion Pușcariu, merituosul preot, și-a desfășurat mănoasa-i activitate în toate ramurile de lucrare ale vieții noastre publice.

Om al bisericii, și distins promovator al culturii românești, ca și mulți alți membri ai familiei Pușcariu, cunoscuți pentru preocupările lor științifice și literare, regretatul Ilarion s'a deosebit și ca profesor seminarial, și nu mai puțin ca scriitor de valoare.

Ca profesor a fost unul din iscusiti făuritori ai sufletelor, care aveau să lupte pentru înaintarea bisericii ortodoxe și pentru realizarea unității naționale a neamului nostru. Câteva generații de preoți au ieșit de sub mîna lui de profesor la seminarul Andreian.

Activitatea lui istorică, dacă nu prodigioasă, totuși temeinic gândită și bine susținută, îi asigură locul de cinste între istoriografii ardeleni mai vechi și mai noi.

Ziarul *Telegraful Român* pierde prin moartea lui Ilarion Pușcariu un sprijinitor zelos și un colaborator de seamă, care și la adânci bătrânețe a ținut să-și dovedească interesul viu prin scrisul său bogat în reminiscențe prețioase și în experiențele din trecutul nostru bisericesc și școlar.

Biserica ortodoxă și societățile noastre culturale l-au răsplătit după cuviință în mai multe rânduri. În biserică este înaintat la rangul de protosinel, arhimandrit, vicar arhiepiscopesc, și în sfârșit — după războiul pentru unitate — arhiereu titular. Academia Română îl proclamă membru onorar, — ear Asociațiunea transilvană îl

numără, într-o lungă serie de ani, între membrii comitetului său central.

În furtunile care s'au deslănțuit asupra clerului și poporului român, Ilarion Pușcariu a stat neclintit la postul său și nu și-a schimbat nici odată, în nici o împrejurare, credințele în ceea ce privește legea și aspirațiile acestui cler și popor.

Noi, cari am stat așa de aproape de activitatea venerabilului arhiereu Dr. Ilarion Pușcariu, nu ne simțim chemați să spunem ce va rămânea veșnic din lucrarea celui dispărut. Urmașii de mîne vor judeca în mai deplină libertate și dreptate decât noi, contemporanii săi înrăuriți și de considerațiile momentului dureros, în care ne părăsește.

Ne mărginim a-i da câteva note *biografice*: Ilarion Pușcariu este născut în Săhodolul Branului, la 5 Septembrie v. 1842. Studiază teologia în Sibiu. Urmează studiile filozofice în Viena, unde este promovat doctor în filozofie la 1869. În acelaș an, hirotonit diacon, ocupă postul de secretar consistorial; ear în anul următor este chemat profesor la seminarul arhidiecezan pentru istoria bisericească, isagogia, exegetică și limba română. În 1874 este tuns monah în mănăstirea Hodoș-Bodrog, și în acelaș an înaintat la rangul de protosinel; în 1877 e ales asesor consistorial, în 1886 este promovat arhimandrit, în 1889 vicar arhiepiscopesc. În calitate de comisar mitropolitan a condus actul alegerii de mitropolit în 1898. Sinodul arhidiecezan din 1900 hotărâse ca Ilarion Pușcariu să fie propus sinodului episcopesc pentru hirotonire întru arhiereu. A avut parte activă la înființarea și redactarea «Foișoarei» *Telegraful Român* (1876). Angajat în serviciul arhidiecezei transilvane, n'a putut urma învătării ministrului de culte austriac de-a ocupa catedra de teologie morală dela facultatea teologică din Cernăuț. Mulți ani a stat și

în serviciul instituției culturale a «Asociațiunii». A publicat, afară de cărțile sale școlare, lucrările: *Mitropolia românilor ort. din Ungaria și Transilvania* (1900), *Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul românilor de pe pământul crăesc* (în colaborare cu mai mulți, 1913), și numeroase articole în presa noastră periodică.

La jalea profundă a bisericii din mitropolia ardeleană, pentru pierderea vrednicului său fiu, a arhiereului *Ilarion*, se asociază durerea românilor de pretutindeni unde cel ajuns la zile de patriarh a fost cunoscut și iubit.

Să-i zicem cu toții:

Invrednicește, Doamne, cu veșnicile Tale bunătăți pe cel mutat dela noi!

Sentimentele de care era stăpânit mult regretatul arhiereu, sânt arătate în vorbirea rostită cu ocazia hirotonirii sale dela 3/16 Octombrie 1921, când a zis următoarele:

Actul acesta este de mare însemnătate nu atât pentru umilita persoană mea, cât mai mult din punct de vedere bisericesc. S'a convenit ca Arhiepiscopia și Mitropolia noastră, lipsită până astăzi de un personal superior suficient în jurul său, care să-i ridice vaza și autoritatea ca unei Mitropolii de rangul întâi, atât după numărul credincioșilor, ce cuprinde ea, cât și după însemnătatea ei istorică, să țină pași și în dezvoltarea sa din afară cu nimbul și strălucirea sa în rândul celorlalte Mitropolii prin o instituțiune nouă: a promovării vicarului arhiepiscopesc la rangul de arhiereu.

Nu este lucrul întâmplării, că după crearea acestei instituțiuni nouă, întâiaoară chiar eu să fiu împărțit cu acest dar al arhieriei prin Preasfânta lucrare a Preasfințiților noștri arhieriei. Încă înainte cu 21 de ani a fost luată în socotință promovarea persoanei mele de arhiereu, și sinodul arhidiecezan m'a și ales de atare, rămânând ca să urmeze însași hirotonirea de arhiereu. Împrejurările din afară însă și cauze din lăuntru au adus cu sine amânarea îndelungată a realizării acestei hotărâri, — până ce astăzi brava armată română, în frunte cu viteazul rege, Maiestatea Sa Ferdinand I, ni-a câștigat

eliberarea țării noastre, și pânăce în scaunul Mitropoliei noastre s'a întronat dreapta judecată, buna înțelegere, iubirea creștinească, calmul și nepreocuparea.

Mulțumesc dară, înainte de toate Preabunului Dumnezeu, că și acum când mă apropiu de anul al 80-lea al vârstei mele, m'a învrednicit să primesc darul arhieriei.

Programul mai amănunțit al activității mele în viitor este însuși trecutul meu. În lucrările mele voi fi corect — ferindu-mă de orice volnicie; mă voi năzui, ca și până acum, să fiu cu dragoste și în armonie deplină cu înalt Preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit, observând cu rigoare linia de conduită și de competență, ce mi se va desemna.

Faptele și întâmplările în decurs de 52 de ani ai activității mele, atât publice, cât și private trec astăzi înaintea ochilor mei sufletești ca prin un caleidoscop. Au fost momente însemnate, în luptele date pentru binele bisericii și progresul moral și cultural, în împrejurări critice din punct de vedere politic și național. Nădejdea spre mai bine nu ne-a părăsit. Dumnezeu a auzit rugăciunea noastră, căci ce-am cerut a fost după dreptate, și de aceea ne-a și răsplătit cu prisosință.

Dacă, după puterile mele și după pozițiunea mea socială, am fost și eu un muncitor sânguinos întru promovarea binelui obștesc, întărirea bisericii, îndreptarea moravurilor, sporirea însușirilor culturale și filantropice în sânul poporului nostru român, aceasta a fost o datorință izvorâtă din simțul moral, ce m'a stăpânit totdeauna; și, dacă poate fi vorba de merite ce mi am câștigat prin activitatea mea, pentru care m'am făcut vrednic de treapta arhierască, numai așa trebuie înțelese acele merite ca împlinire a datorințelor mele.

Vestea morții neuitatului nostru arhieru Dr. Ilarion Pușcariu, care în clipe bune și rele a stat neclintit la postul său, s'a lătit repede azi dimineață în Sibiu — arborându-se stindardul negru pe edificiul consistoriului nostru.

Sedința consistoriului arhidiecezan

I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae, a convocat pe membrii consistoriului arhidiecezan în sedință plenară azi la ora 9 și adânc emoționat împărtășește dureroasa știre despre trecerea la cele eterne a arhierului Ilarion, știre care va umplea de jale tot clerul și poporul arhidiecezei noastre.

Ne așteptam, spune I. P. S. Sa, la acest desnodământ; cu toate acestea ne despărțim cu greu de această figură a bisericii noastre care și-a pus puterile caracterului său superior în serviciul bisericii și neamului timp de peste 53 ani.

Ca profesor seminarial, secretar consistorial, asesor, ca vicar, distinsul adormit a dovedit pricepere, cald interes, primind adeseori însărcinări grele și aflându-se totdeauna în șirul cel dintâi al anteluptătorilor noștri. A condus arhidieceza în mai multe rânduri. Lumina cunoștinței sale n'a ținut-o sub obroc. A scris valoroase opuri didactice, dar cu deosebire istorice.

Pentru aceste neprețuite servicii Prea Sfințitul nostru sinod episcopesc l-a distins ridicându-l la treapta de arhieru. Această distincție l-a înviorat, i-a dat noi puteri de viață și cu ultima energie, lua parte activă la toate chestunile importante din viața noastră bisericească până înainte cu câteva zile.

Cu P. S. Sa dispărea una dintre puținele figuri constituționale, cum le numia zilele trecute cineva, figuri cari ne arătau cum avem să ne slujim biserica și neamul.

Pentru toate câte le a făcut, pentru toate câte ne-a învățat timp de peste o jumătate de veac, îi exprimăm profundele noastre mulțumiri, rugând pe bunul Dumnezeu să-l primească în șirurile dreptilor și să-l odihnească cu sfinții Săi.

Consistorul a dat expresiune profunde de dureri prin ridicare.

După aceea s'a deschis testamentul pe care răposatul îl depusese încă la începutul anului acestuia în casa de fier a consistoriului nostru arhidiecezan.

1. Răposatul a dispus să fie înmormântat pe spesele sale în cripta familiară din Bran.

2. Din averea sa să se dea bisericilor din Sohodol biserica nouă, Sohodol biserica veche și

Bran-Poarta câte 5000 lei, ear bisericii din Sohodol biserica veche i-a donat și grădina sa din Sohodol cu îndatorirea să îngrijească de criptă.

3. Din toată cealaltă avere a dispus să se formeze un fond care să-i poarte numele, din al cărui venit să se distribuie din partea arhiepiscopului ajutoare în cazuri de lipsă și nenorociri.

Biblioteca a donat-o Seminarului arhidiecezan, iar colecțiile de documente nepotului său, Dr. Sextil Pușcariu, profesor universitar în Cluj.

Ca executor testamentar a numit Consistorul arhidiecezan.

Consistorul a luat apoi dispozițiuni pentru transportarea corpului neînsușit la Bran.

Astăzi va fi transportat dela locuință în catedrală. Sâmbătă la ora 5 d. a. I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae va oficia un serviciu divin.

De aici în procesiune va fi petrecut până la gară, de corul funebral al meseriașilor, preoțimea din localitate, asesorii consistoriali, autoritățile, credincioșii și prietinii răposatului aflători în Sibiu.

Cu trenul de Duminecă dimineața sicriul va fi transportat la Brașov, de acolo la Bran, unde se va face înmormântarea Luni la ora 2 d. a.

Ca reprezentanți ai I. P. S. Sale Mitropolitului și Consistoriului arhidiecezan sicriul va fi însoțit de asesorii L. Triteanu și Dr. G. Proca. Despre răposare Consistorul a încunoștințat telegrafic pe Episcopii mitropoliei noastre și Academia Română al cărei membru onorar a fost.

Pe sicriu a depus o frumoasă cunună.

In amintirea lui Avram Iancu. Impunându-se, la 1/14 Septembrie 1922, cincizeci de ani dela moartea lui Avram Iancu, I. P. S. Sa mitropolitul nostru NICOLAE a dispus ca Păr. protopop P. Piso al Zarandului, înconjurat de cler, să officieze cu solemnitățile cuvenite sfânta liturgie în biserica dela TEBEA și parastas la mormântul adormitului întru Domnul. marelui erou național Avram Iancu, ridicând rugăciuni către Atotputernicul pentru odihna sufletului aceluia, care a fost gloria Munților apuseni.

Serbarea dela Tebea va avea caracter solemn. Vor participa credincioșii noștri cler și popor, din tot Zarandul și din alte părți ale țării.

În Brad vor sosi oaspeții în 31 August: ear procesiunea va porni în ziua următoare spre Tebea, în frunte cu elevii școalelor noastre din Brad, cu stindard; vor urma corpurile didactice, apoi protopopul cu preoțimea și întreg poporul adunat la Brad. Se va organiza și un festival. Astfel, se va desfășura o serbare vrednică de numele lui Avram Iancu.

Vizitațiile canonice

ale P. S. Sale episcopului Nicolae al Clujului pe teritoriul tractului Unguraș și sfințirea bisericii din parohia cu acest nume

Conform programei statorite, P. S. Sa Episcopul Nicolae a sosit cu automobilul din Cluj la 13/26 August 1922 la 5 ore d. a. în parohia Jimbor, cu suita formată din următorii: Păr. Grigore Pletosu protopresbiter și asesor consistorial, diaconul Aurel Todoruț, dl prefet al județului Cojocna Meș și doamna, Colonel Vlădescu ca reprezentant al armatei.

Pentru a întâmpina pe P. S. Sa, s'a format un banderiu de călăreți cari au ieșit înainte până în comuna vecină. La marginea comunei, lângă un arc frumos triumfal a fost întâmpinat, în fruntea preoției din jur, de delegatul protopopesc Pr. Cornel Georgea, din partea comunei de dl Vasile Pop, și de mulțime mare de popor și intelectuali; din partea străinilor s'a observat presbiterul reformat din loc Tamásy și curatorul comunității izraelite. P. S. Sa a răspuns vorbitorilor, spunând că cu drag descinde pe plaiurile acele unde arhieru ortodox n'a pășit de un veac întreg, ca să propovăduiască evanghelia creștină.

De aici a fost condus la biserica din loc, unde a fost întâmpinat din partea veteranului preot Gavril Murășan, îmbrăcat cu odăjdii, în fruntea comitetului parohial.

După răspunsul dat de P. S. Sa s'a făcut sfințirea apei într-un pavilion improvizat lângă biserică, stropindu-se pavilionul și poporul din partea P. S. Sale. Dela biserică a trecut la castelul fostului ministru Saulescu, unde a fost găzduit cu întreaga suită. Duminecă în 14/27

August s'a făcut serviciul divin în pavilionul improvizat, cu asistența suitei și a preoților din jur. S'a adunat mulțime de popor din parohiile: Chendremal, Dol, Sf-Marie, Tamaș, Danc și Cubleş, în frunte cu preoții lor.

După serviciul divin P. S. Sa a ținut cuvântare plină de învățături creștinești. După serviciul divin au urmat recepțiile: comitetele parohiale ale parohiilor sus amintite, biserica reformată din loc în frunte cu preotul, comunitatea izraelita cu curatorul. Din partea administrației a fost salutat de dl prefet Meș, P. S. Sa a răspuns mulțumind și asigurând pe toți de dragostea sa părintească.

La dorința credincioșilor P. S. Sa, dela cvartir până la sf. biserică și înapoi n'a mers cu automobilul, ci cu un car împodobit și tras de șasă boi.

După dejun P. S. Sa cu suita a plecat spre Hida, unde a sosit la ora 10. În drumul până în Hida a fost întâmpinat în parohia Chendremal de preotul nostru Romul Pop, în fruntea unei mulțimi mare de popor, cu drapelul național. P. S. Sa vădit emoționat de atențiune a răspuns preotului și poporului prin cuvinte adânc simțite. La marginea comunei Hida a fost întâmpinat din partea unui banderiu condus de tânărul învățător Leontin Terec, care l-a salutat în numele tinerimii. De aici înconjurat de călăreți a sosit în centrul comunei unde la o poartă impunătoare făcută peste podul valei Almaș a fost salutat de preotul local Iuliu Chiffa și din partea primpretorului Dr. Nicodim Cristea ca reprezentant al autorităților. P. S. Sa li-a răspuns ambilor și apoi înconjurat de preot și popor a mers la biserică, unde îmbrăcându-se în procesiune religioasă a venit în piață și a făcut sfințirea apei, stropind poporul și ținând o cuvântare instructivă. După aceasta a plecat în casa dlui Dr. Tamaș, unde s'au făcut recepțiunile. S'au prezentat comitetele parohiale cu preoții din parohiile Hida, Baica, Sf. Petru și Rachș; biserica gr. cat. condusă de protopopul Dumitru Murășan, biserica rom. cat., condusă de curator; biserica calvină condusă de preotul Covaci; confesiunea mozaică condusă de rabinul Tanath; administrația cu primpretorele Nicodim Cristea; corul didactic dela școala primară cu directorul Ioan Terec; justiția în frunte cu judele Iuliu Andrei, și siguranța prin șeful său din loc. Tuturor li-a răspuns P. S. Sa dând sfaturi și povești părintești.

După recepțiuni P. S. Sa, cu întreaga asistență, a vizitat localul școlii primare la poarta căreia a fost salutat de corul didactic și directorul Ioan Terec, care prin cuvântare potrivită a bineventat pe P. S. Sa. Elevii și elevele școlii erau îmbrăcați în port național și postati în ordine. Vizitându-se localul, s'a aflat ordine și curățenie exemplară, școala are recvizite și mobile ca orice școală modernă. O sală a localului este destinată pentru «casă culturală» provăzută cu bibliotecă, tablouri religioase și istorice. Elevii sub conducerea învățătorului Leontin Terec, au cântat cântări religioase, o elevă a declamat o poezie, iar un băiat a bineventat pe arhieru. Mulțumind P. S. Sa pentru această frumoasă manifestație, promite pentru 2 elevi cari vor urma școala medie câte un ajutor de 500 Lei.

După vizitarea școlii, a urmat masa la casină, unde s'au rostit mai multe vorbiri.

Din Hida a plecat cu suita spre Unguraș. La hotarul județului Sălaj a fost întâmpinat de dl prefet Dr. Iuliu Andrei Domșa, în a cărui suită a fost subprefectul dl Dr. Iuliu Pop, prim-medical județan dl Dr. Iosif Fărcaș, revizorul Ioan Cupe și preotul Remus Roșca. În comuna Vascapău, a fost întâmpinat de preotul și comitetul parohial, din partea administrației dl George Pop. În Vascapău a vizitat P. S. Sa biserica și s'a întreținut cu fruntașii comunei dându-le povești. Din Vascapău plecând a sosit în parohia Unguraș unde a fost primit de protopopul Ioil Ghiurițan împreună cu șase preoți și mulțime de credincioși adunați din loc și jur, sosind P. S. Sa a celebrat vecernia, litia și alte servicii cari premerg sfințirii bisericii.

Sfințirea bisericii. Coincidând sfințirea bisericii cu sărbătoarea Adormirii Născătoarei de Dumnezeu, s'au combinat și serviciile care se fac la mănăstiri cu această sărbătoare. Toată noaptea s'au făcut servicii din partea preoților destinați spre acest scop. În ziua sărbătoarei a sosit mulțime de popor cu procesiuni, în frunte cu prapori, icoane și cântând imnuri religioase.

Preoțimea din tract s'a prezentat în întregime și numeroși intelectuali.

Dimineata s'a făcut sfințirea apei, după care întreaga preoție în frunte cu corul episcopesc din Cluj, a venit la casa parohială întru întimpinarea P. S. Sale, ducându-l cu pompă până la ușa bisericii, aici s'a făcut ritualul pentru sfințire, încunjurarea, miruirea și intrarea în biserică. S'a celebrat liturgia în mod solemn din partea P. S. Sale, cu asistența preoției; în decursul serviciului s'a hirotonit întru preot un diacon. Neîncăpând mulțimea în biserică, după terminarea serviciului divin P. S. Sa a ieșit în curtea bisericii, de unde a ținut o cuvântare plină de învățături creștinești naționale și sociale.

După terminarea predicii P. S. Sa și preoția au stropit întreg poporul cu apa sfințită. Au urmat apoi recepțiunile și o masă festivă, în decursul căreia protopresbiterul aduce la cunoștință comeseilor, că dl general Nicolae Petala, comandantul corpului 6 de armată, o trimis pentru biserică 1000 lei.

După amiazi s'a reprezentat pentru popor piesa teatrală «Vlăduțul mamei» cu reușită deplină, după care a urmat jocul călușerilor.

Seara s'a prelat piesa teatrală «Achim» de V. Eftimiu, din partea domnilor diletanți din Hida și jur, cu succes multămitor, ear corul episcopesc a cântat mai multe cântece frumoase.

Mărti dimineata în 16/26 August P. S. Sa a plecat mai departe pentru a îndeplini vizitațiunile canonice în restul tractului.

Observ că în toate parohiile pe unde a trecut P. S. Sa, a împărțit cărți pentru popor și bibliotecile parohiale.

Chestiunea minorităților naționale în Copenhaga

«Uniunea universală a bisericilor pentru o conlucrare prietenească», despre care s'a amintit în foaia noastră, și-a ținut conferențele în zilele dela 5 la 10 August.

Reprezentanții români n'au dat nici un comunicat despre cele tratate acolo. Tot ce știm despre lucrările conferenței, este un raport dintr-o foaie locală sibiană, — făcut de secretarul de stat dl *Korodi*, — în care este vorba numai de o nouă pogrindire ungurească în contra noastră. Ungurii nu se pot desvâta să nu ne bârfească cu toate ocaziile. Au trebuit să aducă și la conferința aceasta acuze nedrepte în contra României. Dar au ieșit rușinați și de aici.

Eată ce ne spune dl *Korodi*:

La o conferință intimă a reprezentanților din țările, care au participat la ședințe, grupul englez al Uniunii universale (referent Sir *Dickinson*) a prezentat un memoriu asupra minorităților religioase și naționale a tuturor participanților la conferință, care avea să servească de bază la dezbateri.

Acest memoriu a dat motiv la discuții personale din mai multe părți, mai departe la două declarații orale, când se ținneau dezbaterile conferenței, asemenea la o declarație oficială înaintată în scris din partea reprezentanților din România.

În capitolul «amestecul statului», în traducerea germană a textului englez se zicea:

«Schimbările politice au adus cu sine, că statul se amestecă într-o mulțime de chestiuni, cari până acum erau lăsate în grija inițiativei private. Este anume cazul cu administrarea bisericilor și a institutelor de educație. Astfel d. e. diferitele corporațiuni religioase în *Ardeal* s'au putut bucura totdeauna de cea mai mare libertate. De când însă țara aceasta s'a alipit de România, autonomia bisericilor acestora este amenințată, și multe din institutele mai însemnate de creștere, au fost luate din partea statului». În textul francez punctul ultim era tradus fals și te ducea în eroare: «sont passé sous le contrôle de l'Etat».

În urmele acestea călcă și oratorul maghiar, ca reprezentant al Ungariei, preotul *Takaró*, tinăr plin de temperament, care (vorbind englezește) aduse o mulțime de plânsori, spunând între altele, că un preot evanghelic, ungur, ar fi fost și bătut. Episcopul *Raffay* din Budapesta, care ca reprezentant al Ungariei, încă era prezent, era mai rezervat, el anunțase însă în scris ministrului de culte în București, că va aduce în discuție în Copenhaga și cazul pomenit despre pretinsa bătaie a preotului *Irányi*. În mini-

sterul de culte, dupăcum m'a asigurat personal șeful secției afacerilor neortodoxe din București, cazul amintit și preotul amintit sânt cu totul necunoscuți. Dela dl *Dickinson* am aflat în Copenhaga că toate informațiile despre călcarea autonomiei, le are cu deosebire dela preotul *Kirchknopf* din Cluj, căruia îi incumbă să și motiveze afirmările cu argumente nerăsturnabile. Chiar și episcopul *Raffay* făcuse acuze aspre, pe tema aceasta, în ziarul *Unionii mondiale*, ce apare în Berlin sub numele de «Eiche».

Dr. *Ispir*, profesor universitar și secretar în ministerul de culte, a combătut cu energie (vorbind fluent englezește) afirmațiunile din memoriu, cumcă autonomia bisericilor ar fi amenințată și dovedi cu bogat material statistic, că guvernul de acord cu parlamentul, împarte din belșug ajutoare bisericilor acestora: parohul *Honigberger* constată și dânsul, că, prin exagerări nu se ajută nimănui, cu atât mai puțin minorităților, și continuă «reprezentanții români au fost neplăcut atinși că se răspândesc afirmațiuni, care nu corespund întru toate faptelor». El își termină observațiile cu «declarația grupului german-evangelic din România, că deși nu s'au împlinit toate dorințele evanghelicilor, totuș din partea guvernului li s'a arătat bunăvoință, că autonomia nu li s'a vătămat și de școlile lor confesionale nimenea nu s'a atins. Oratorul încheie cu dorința ca să fie și pe viitor tot astfel tratați, și cu rugarea către reprezentanții români, ca și dânsii să-i sprijinească în senzul acesta.

Protestul în scris înaintat de secret. de stat *Ispir* și prof. universitar *Demetrescu*, în contra afirmațiilor nedrepte din memoriul comitetului englez, a fost subscris și de *Korodi*, *Honigberger* și *Walbaum* cu adausul în care conform adevărului se constată că autonomia și libertatea bisericii ev. din *Ardeal* și a școlilor lor, precum și a bisericilor alipite lor, din *Bănat*, *Bucovina*, *Basarabia* și vechiul regat, nu este atinsă». Prin aceasta ne-am împlinit numai o datorie de sine înțelegătoare.

Situație foarte ușoară a avut oratorul cehoslovac în răspunsul său la acuzele ungurești amintind fără cruțare, că în statul ungur, de mai înainte, toate școlile slovacă au fost suprimate, și încheie cu contra-întrebarea: dar cei 40.000 slovaci din *B. Pesta* au astăzi școli, așa cum li se cuvine? Cine locuiește în casa de sticlă...

Până aici dl *Korodi*.

La conferință au participat prof. univ. *Ispir* și secretarul de stat *Korodi* în numele minist. de culte, comitele *Walbaum* ca reprezentant al bis. evanghelice, prof. univ. *Demetrescu* și preotul *Honigberger* ca membri ordinari ai comitetului rom. al Uniunii. Ca reprezentant al mitropolitului primat a fost designat prof. univ. Dr. *I. Lupaș*; dsa însă n'a luat parte, pentru că — după cum aflăm, — n'a fost avizat din partea nimănui (nu știm pentru ce?) Dl *Lupaș* ar fi adus fără îndoială bune servicii în cauză, ca unul care este cunoscător al darurilor noastre cu vecinii nemulțumiți, știe și cine este răsvăritorul *Kirchknopf*, care vrea să se facă episcop cu puterea...

Serbări în Bran

— Corespondență —

Societatea «Mormintele eroilor», pusă sub înțeleaptă conducere a dlui colonel *Manolescu*, la intervenția dlui *I. Clinciu*, profesor în București, a binevoit a oferi două troite (cruci triple) de stejar, acoperite cu tablă, pentru a fi așezate în două localități istorice, unde s'au dat lupte pe teritoriul B. anului.

Dl *Clinciu* luând contact cu comitetul local, alcătuit anume pentru ridicarea unui monument solid eroilor căzuți pe plaiurile brănești, a hotărât ca una din troite, și anume cea mai mică, să fie așezată pe locul deschis, numit «Islaz» în fața castelului regal, la înfrunțarea șoselei naționale Câmpulung — Brașov, cu aceea care trece prin *Predeal-Zărnești*; ear a doua, — cea mai mare — în «lunca domnească» din *Moeciul inferior*, la înfrunțarea aceleiași șosele naționale cu drumul ce trece prin *Cheia-Moeciul sup-Fundat*.

Troita din «Islaz» cu inscripția «1916—1918, Sfântă slăvire vitejilor, cari și-au jertfit viața pentru întregirea neamului românesc. D-zeu să i odihnească în pace», — s'a sfințit la 6 Aug. v., în ziua «Schimbării la față», prin 7 preoți

brăneni. Deși timpul era cam ploios, totuși s'au adunat la acest act pios mulțime de popor din comunele învecinate, precum și multe dame și domni dintre străinii cari sânt în vilegiatură în Bran.

După săvârșirea sfințirii apei, după citirea rugăciunilor prescrise la sfințirea crucii, după stropirea acesteia cu apă sfințită, p. G. Babeș, președintele comitetului local, ține o vorbire ocazională (o publicăm în numărul. proxim. Red.) unde preamărește pe eroii căzuți în războiul pentru întregirea neamului. În numele societății «Mormintele eroilor» vorbește dl *Clinciu*, care între altele face și un scurt istoric al castelului Branului.

A doua zi, *Duminecă* în 7/20 Aug., s'a făcut sfințirea troitei din *Moeciul inf.* cu același ceremonial. Fiind zi senină, aici s'a adunat și mai multă lume din toate părțile Branului, precum și mulți străini.

Troita de aici poartă inscripția următoarea: «Cugetare a M. Sale Reginei Maria: 1916—1918. «Nu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor, ci mai curând slăviți-i în cântece, așa că faima numelui lor să rămână un ecou prin legenda veacurilor. Maria».

Scrisoarea autografă a M. Sale e reproducă cu multă artă și săpată în lemn.

Aici a vorbit parohul local, p. G. Eneșcu, în numele comunei, (vorbind sa urmează într'un număr apropiat al ziarului nostru. Red.) ear dl *Clinciu* în numele societății.

Ambele troite au fost apoi predate primăriilor respective în pază și îngrijire.

Aceste festivități și fastul în care s'au desvâluit au făcut puternică impresiune asupra asistenților.

În ziua de Sf. Maria mare, comitetul brănean pentru ridicarea unui monument eroilor căzuți pe teritoriul Branului, a aranjat o petrecere câmpenească pe moșia dlui *I. Boboc* din *Predeal*. Această petrecere a fost onorată cu înalta vizită a Alteței Sale Principele *Nicolae*, primit în aclamațiunile entusiaste ale publicului.

A. Sa a binevoit a se întreține cu membrii comitetului, interesându-se de aproape de scopul cel urmărește, de fondurile adunate până acum etc. A asistat apoi la hora întinsă, pe un frumos platou și la alte jocuri naționale cari i-au plăcut mult. La plecare predă președintelui comitetului suma de lei 2000, în numele M. Sale Reginei, pentru augmentarea fondului monumentului, și în aclamări nesfârșite se reîntoarce la castel.

Aducem, și pe această cale, omagiale mulțumiri M. Sale pentru frumosul dar, precum și A. Sale pentru înalta onoare ce ni-a făcut prin vizita Sa. *Delabran*

Știrile zilei

Mareșalul Pilsusky în România. Mareșalul *Pilsusky*, președintele statului polon, va sosi în țară în ziua de 14 Septembrie a. c. Șeful statului polon va vizita numai *Sinaia*, unde va rămâne o singură zi.

Al XIII-lea congres al corpului didactic primar. În zilele de 4—7 Sept. 1922 s'a ținut în Capitală al XIII congres general al «Asociației generale a membrilor corpului didactic primar», din țară. S'au discutat următoarele chestiuni: organizarea învățământului primar și complementar: pregătirea corpului didactic primar, salariile, drepturi și datorii, pedepse, recompense și dreptul Asociației de a lua parte la anchetele ce se vor face învățătorilor; clădirea și întreținerea localurilor de școală și a dependințelor lui; școlile normale, organizarea programelor de studii, personalul didactic; legătura școlii normale cu cea primară. Organizarea Cassei școlilor; organizarea Cassei de credit și economie a corpului didactic; precum și modificarea statutelor asociației centrale.

Complot ungurec. Siguranța generală a statului român a descoperit un complot urzit de iredenta maghiară (Societatea ungurilor cari se deșteaptă, «Ébredő Magyarok Egyesülete») împotriva Suveranilor țării și a membrilor guvernului. Șeful atentatorilor este un oarecare ungur, cu numele «contele Belmont», care pregătise atentatul la hipodromul dela *Băneasa*, când familia regală și reprezentanții sta-

telor străine la serbările încoronării, împreună cu miile de delegați, ar fi luat parte la alergări. Atentatorii arestați, trei inși, au adus în țară mari cantități de explozibile, bombe, fitiluri, fiole cu otrăvuri, și peste 100 de mii de lei. Complotiștii au declarat cu toții că sânt ofițeri în armata ungurească; au mărturisit că organizația este inspirată de guvernul din Budapesta și e condusă de însuși regentul Horthy. Descoperirea atentatului a produs indignare generală atât în țară, cât și în cercurile diplomatice. Țările aliate vor face proteste împotriva guvernului din Ungaria, care își trimite agenții spre a face aten-tate în țările vecine.

Necuvînte. Numărul mai nou al foaiei *Unirea*, organul oficios al cercurilor bisericești dela Blaj, băjbăe eară de necuvînte, aruncate asupra bisericii ortodoxe române și a arhierilor săi morți și vii. «Pravoslavie bizantină», așa ne gratifică vrednicii confrăți, «apucături fanariote», «oasele I. Preasfințitului dela Sibiu nu mai pot să și recâştige odihna», — «episcop ortodox de lubrică și tristă amintire»..

În acest chip crede *Unirea* să-și promoveze educația clerului, agitându-l împotriva bisericii ortodoxe.

Jubileu. Șeful oficiului poștal și telegrafic din Sibiu, dl *Popaiov*, și-a serbat în 2 l. c. jubileul serviciului său de un sfert de veac. Întreg personalul poștelor, 130 de membri, s'a întrunit în sala mare dela poște, decorată cu verdeață și flori. Jubilantul a fost salutat prin cuvântări entusiaste din partea oficialilor, și prin un frumos cadou, un ceasornic de aur, ce i s'a oferit. Dl *Popaiov* a mulțumit în cuvinte calde pentru atențiune, făgăduind că va munci și mai departe în interesul statului, al publicului și al funcționarilor săi. Seara s'a dat o masă festivă în restaurantul Bugl.

Anunț. Solvirea pensiilor pentru invalizii, văduvele și orfanii de război ai clasei trupeților, cari sânt în posesiunea condiceii noi de pensie, urmează să se facă începând din 7 Septembrie a. c. dela ora 8—12 a. m. la cassa orașului.

Consiliul orășnesc din Sibiu.

Lipsă de pietate. Abia sânt câteva zile de când am petrecut la groapă pe adânc regretatul Andrei Barseanu, și foaia bisericească oficioasă *Unirea* dela Blaj, în numărul său dela 2 Septembrie 1922, se grăbește să ne spună că viitorul președinte al Asociațiunii «*deastădată trebuie (!) să fie un unit*». Eată o mare lipsă de respect pentru memoria celui de curând dispărut, și eată în acelaș timp zelușul pripit al redacției Unirii, care cere dela viitorul președinte al Asociațiunii, nu întâi calități distinse sufletești, ci întâi de toate să fie — «unit».

„Cercul Analelor“ în Ardeal și Bănat

Începând cu zilele de 15—20 Sept. a. c. are să sosească în câteva orașe dela noi: Cluj, Sibiu, Brașov, Timișoara, Oradea-mare, Arad — dna Eva Caribol născută Văcărescu, din București. Dsa este sora dșoarei Elena Văcărescu din Paris. Dna Caribol este încredințată din partea redacției revistei «*Les Annales*» (Analele) să înființeze în diferite centre românești cercuri de ale Analelor.

Revista aceasta apare în Paris din 1882. Fondată din partea celebrului critic Francisc Sarcey, a trecut — la moartea acestuia — în grija dlui Adolphe Brisson, președintele Soc. criticilor francezi, și a soției dsale, dna Ivonne Sarcey, fiica lui Fr. S., și dsa scriitoare de talent.

Mulțumită conducerii a ajuns revista aceasta una din publicațiile franceze cele mai răspândite în lumea întreagă. În 1906 a fondat revista o «universitate» pentru numeroșii ei cititori.

Conferențiarul cei mai de seamă din Franța (ministri, profesori universitari, savanți, artiști, poeți) au contribuit și contribuie cu seria conferențelor — publicate mai apoi în întregime într-o publicație specială (paralelă cu «Analele»): «Conferența» — să fie vizitată cu deosebită plăcere. Din «universitatea Analelor» din Paris s'au născut mai apoi ramificații similare, nu numai în întreagă Franța, ci și în străinătate. Așa am avut și noi, încă înainte de război, în București, o filială unde au vorbit între alții dñii: Iorga, Dissescu, Densușianu, regretatul Pompiliu Eliade etc.

Acum a primit M. Sa Regina prezidenția de onoare pentru România, o distincție a «universității», care lămurește în destul importanța ei. Dșoara Elena Văcărescu este prezidenta fondatoare și se va îngriji, cu dna Brisson, să se trimită din când în când conferențieri de seamă. Prezidenta efectivă este dna Eva Caribol.

S'a obținut autorizația ca unele din conferențele franceze să fie traduse sau adaptate în românește, ca și aceia cari nu știu încă franțuzește, să poată să se bucure de o conferență franceză plină de spirit și de bun simț.

Publicul românesc este rugat să dea toată atenția acestei întreprinderi, să sprijinească cercurile analelor. Dna Caribol locuiește în București: Calea Victoriei 58. Avis orașelor, care ar mai adera la formarea de «cercuri».

Sibienii și sibienele cari vreau să ia parte, sânt rugați să anunțe aceasta la biroul «Asociațiunii» noastre, ca să li se poată ținea evidența.

(167) 1—3

Concurs

Pentru complectarea posturilor de parohi de clasa I, din parohia a II-a și a III-a nou înființate în orașul Cluj, protopresbiteratul Cluj, se publică concurs, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuțiunile sânt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat. Până când parohiile vor putea pune la dispoziție locuințe în natură, parohii aleși vor primi o indemnizație de chirie, conform stărilor civile, de 20, 25, 30 %, după leafa de bază și gradații, plătită din casa bisericii, eventual dela stat.

Se pune în vedere viitorilor parohi și câte o sesiune parohială de 20—32 jugăre, întrucât aceste locuri se vor putea obține cu prilejul împroprietăririi, pentru care s'au făcut demersurile necesare la forurile în drept.

Îndeplinirea serviciilor religioase, în și afară de biserică, se vor norma prin un regulament special, care se va fixa de comitetul parohial în acord cu parchii și cu torurile în drept.

Concurenții sânt invitați a-și înainta în termenul indicat cererile instruite conform normelor în vigoare, oficiului protopresbiterat ort.-rom. din Cluj.

Reflecțanții sânt obligați în termenul regulamentar a se prezenta în biserică parohială pentru a celebra, ori cânta și cuvânta.

Cluj, la 29 Iunie 1922.

Vasile Spătariu
not. com. parohiale

A. Ciortea
preș. comit. par.

Nr. pp. 288/922.

În înțelegere cu comitetul parohial.

Taliu Roșescu
protopresbiter

Nr. 265/1922

(163) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante de cl. III din protopopiatul ortodox român al Hunedoarei:

1. Baia Craiului, cu filiile Toplița, Cernișoara-Florese și Vălar Buzdular;
2. Cărbăl, cu filiile Arămieș și Ulmi;
3. Cinciș, cu filia Cerna;
4. Hașdău, cu filiile Dobâca și Goleș;
5. Josani, cu filia Peștișul mic și
6. Sâncraiu, — public concurs în «Telegraful Român», cu termen de 30 zile dela întâia publicare.

Venitele parohiale sânt cele statorite în coala B, despre întregirea dotațiunii dela stat, plus leafa dela stat, conform calificațiunii și anilor de serviciu ai respectivului paroh.

Concurenții sânt poțiti a-și înainta cererile concursuale provăzute cu toate documentele de lipsă, subsemnatului oficiu protopopesesc în termenul indicat și în vre o sărbătoare a se prezenta în respectivele localități ca concurenți.

În înțelegere cu comitetele parohiale.

Hunedoara, 11/24 Iulie 1922.

Andrei Ludu
protopop

Caut femei inteligente

cu preferință preoteasă sau învățătoare văduvă, care să se priceapă la conducerea economiei de casă. A se adresa la dl

Matei Voileanu,

(164) asesor consistorial, Sibiu

1—1

O văduvă tină

bună econoamă și cu avere dorește a intra ca menajeră într-o familie cu condiții bune. A se adresa cu scrisori la

(166) 1—1

această administrație

Metodă de muzică pentru pian

se dă

(165) strada Honterus Nr. 5

1—2

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaș,

profesor universitar și membru al Acad. române

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare următoarele cărți:

Dr. P. Șpan: Călăuza Noului Abcdar.

- Cartea de cetire a II-a.
- Poveștile în educația școlară.
- Treptele formale ale învățământului.
- Școala lui Șaguna.
- Lecții de psihologie.
- Lecții de pedagogie.
- Idei pregătitoare în pedagogie.
- Lecții de didactică.
- Întrebări de educațiune și instrucțiune.
- Dr. Daniil P. Barcianu, viața și activitatea lui

Comandele se pot expeda prin postă contra rambursă.

La Librăria Arhidiecezană în Sibiu, se află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețul: crudo Lei 2—, broșat Lei 4—, plus porto postal Lei 2—.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare

Cuvântări bisericești

de arhimandritul Ilarion Mircea, egumenul sfintei mănăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii și la unele sărbători de peste an. Prețul 14 Lei.

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dñi Ioan Mețianu, arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 30 Lei plus porto postal 5 Lei